



Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina



UNAPREĐENJE EFIKASNOSTI SUDOVA I ODGOVORNOSTI SUDIJA I TUŽILACA U BIH – TREĆA FAZA – (PROJEKAT ICEA)

Sarajevo, 2024.



Sadržaj

O projektu „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH – treća faza“	5
Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima	16
Uspostavljanje sistema praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednagog raspoređivanja radnog tereta na sudije	26
• Unapređenje kvaliteta primjene pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u BiH i upotrebe određenih CMS funkcionalnosti, s ciljem smanjenja njihovih zloupotreba i bržeg i kvalitetnijeg donošenja sudskih odluka	27
Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku	29
Unapređenje izvršnog postupka u pravosudnim sistemima u BiH	32
Implementacija strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH	39
Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH	42
Unapređenje položaja ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem BiH	46
Unaprjeđenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnosti, kao i transparentnost rada sudova	52
Vidljivost rezultata	56



O projektu

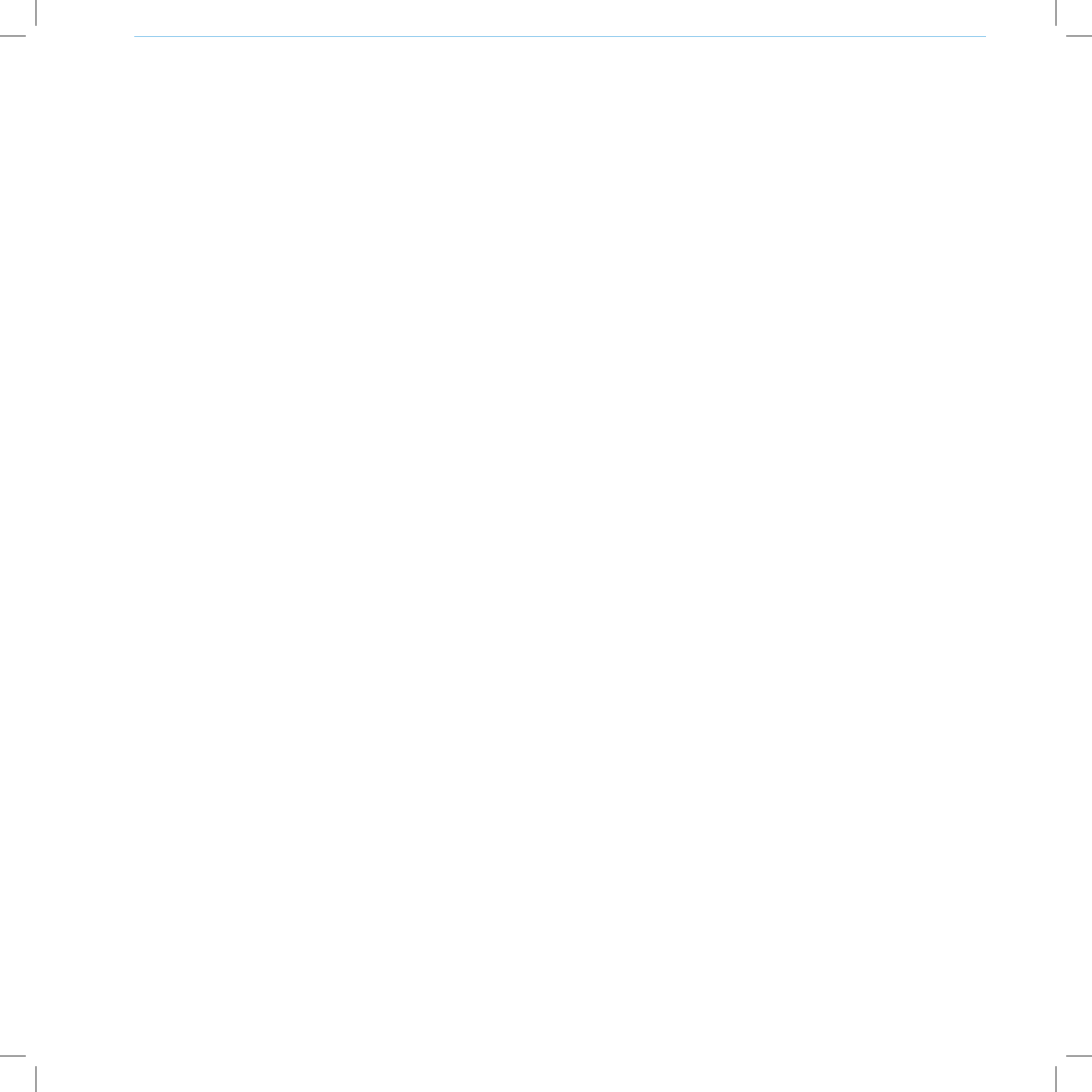
„Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH – treća faza“

Glavni cilj Projekta je unapređenje efikasnosti, kvaliteta, nezavisnosti i transparentnosti pravosuđa koje vodi ka kreiranju pravosudnog sistema u službi građana.

Stoga je fokus svih aktivnosti bio na jačanju efikasnosti i kvaliteta pravosuđa kroz plansko djelovanje i uspostavljanje efikasnije organizacije radnih procesa u sudovima.

Fokus aktivnosti je na poboljšanju interne organizacije u sudovima u BiH, kako bi se postigao njihov efikasan, brz i kvalitetan rad, uključujući kraće trajanje postupaka, smanjenje zaostataka i smanjenje sudskih troškova te rasterećenje sudija i veća motiviranost zaposlenih u sudu.

Uspostavljen sistem praćenja postojećih radnih kapaciteta i ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu, ostvarena unapređenja u žalbenom parničnom i izvršnom postupku, unaprijeđena rodna ravnopravnosti u bh. pravosuđu i položaj ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem i ojačani kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnosti, kao i transparentnost rada sudova, neki su od rezultata koji su nastali kroz aktivnosti koje je VSTV BiH realizovao kroz projekt „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH – treća faza“.



Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima



Uspostavljanje sistema praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednagog raspoređivanja radnog tereta na sudije



Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku



Unapređenje izvršnog postupka u pravosudnim sistemima u BiH



Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH



Unapređenje položaja ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem



Unapređenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnosti, kao i transparentnost rada sudova





**UNAPREĐENJE EFIKASNOSTI SUDOVA
I ODGOVORNOSTI SUDIJA I TUŽILACA U BIH – TREĆA FAZA
(PROJEKAT ICEA)**



Trajanje projekta: oktobar 2020 – novembar 2024. godine

Vrijednost projekta: 3,5 miliona KM



Partneri u implementaciji projekta:



DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

Švedska - Sudska administracija Švedske (SNCA)



Kronofogden Agencija za izvršenje Švedske (SEA)



Finansijski podržala:



Sida Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA)

Halil Lagumdžija

predsjednik VSTV-a BiH



“ Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine i partneri iz Švedske dijele brojne zajedničke vrijednosti, a jedna od njih je izgradnja pravnog sistema u službi građana. ”

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine i partneri iz Švedske dijele brojne zajedničke vrijednosti, a jedna od njih je izgradnja pravnog sistema u službi građana.

Zahvaljujući ovoj saradnji, vidljive su stvarne promjene u radu sudova, koje su od iznimnog značaja za uspostavljanje pravnog sistema kojem će građani vjerovati i koji će biti u stanju osigurati poštivanje osnovnih principa demokratskog društva, a što je prioritet svih onih kojim je stalo do napretka i razvoja zemlje.

Rezultati koji su postignuti realizacijom ovog Projekta omogućavaju da se zadrži kontinuitet reformskih aktivnosti, jačajući na taj način efikasnost pravosudnog sistema BiH i ulogu VSTV-a BiH kao regulatornog tijela.

Napredak u radu sudova je naš primarni cilj, koji građanima treba osigurati efikasnu i efektivnu uslugu sudova, a koja kao takva garantuje pravnu sigurnost.

Velikim dijelom u tome je ostvaren uspjeh jer su napravljeni značajni pomaci na polju reorganizacije

rada pravosuđa, proaktivne komunikacije s medijima i javnošću i rodne ravnopravnosti, inicirana reforma postupka po žalbi, a pitanja unapređenja izvršnog postupka stavljena u fokus interesovanja ključnih aktera.

Da se radi o važnim pitanjima čiji su interes i značaj prepoznati i od strane drugih, potvrđuje i podrška i učešće zakonodavne i izvršne vlasti u realizaciji aktivnosti, jer neminovno je da postoji potreba za otvorenim i argumentovanim dijalogom sva tri stuba vlasti s ciljem rješavanja ključnih problema, a koji zahtijevaju ravnomjernu raspodjelu odgovornosti i angažovanosti.

Efikasnost i stabilnost pravnog sistema uveliko diktira dalji put razvoja zemlje i posebno je važno da to prepoznaje i partner kakav je Švedska i da imamo podršku na putu prevazilaženja izazova sa kojim se pravosuđe u BiH trenutno suočava.

Admir Suljagić

direktor Sekretarijata VSTV-a BiH



“ Implementacijom ICEA III projekta, projektni tim VSTV-a BiH u saradnji sa Sudskom administracijom Švedske (SNCA) i Švedskom agencijom za izvršenje (SEA) napravio je značajne iskorake u oblastima čija su unapređenja preduvjet u sveukupnim reformskim procesima pravosuđa, neophodnim na evropskom putu BiH.

”

Implementacijom ICEA III projekta, projektni tim VSTV-a BiH u saradnji sa Sudskom administracijom Švedske (SNCA) i Švedskom agencijom za izvršenje (SEA) napravio je značajne iskorake u oblastima čija su unapređenja preduvjet u sveukupnim reformskim procesima pravosuđa, neophodnim na evropskom putu BiH.

Značajan doprinos u procesu unapređenja rada pravosudnih institucija u skladu sa evropskim standardima itekako će dati novi modeli rada, koji su uspostavljeni u bh. sudovima i koji su donijeli potrebnu reorganizaciju poslova, što se primarno odnosi na ravnomjernu opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu, a dalje znači ubrzanje radnih procesa, povećanje broja riješenih predmeta, smanjenje prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanje zadovoljstva građana uslugama suda, što je primarni cilj i projekta i svih uključenih u njegovu realizaciju.

Stoga je neophodno osigurati održivost i kontinuirani napredak svega onoga što je do sada urađeno na unapređenju unutrašnje reorganizacije sudova i ljudskih resursa u sudovima. Jedna od oblasti u kojoj je neophodno zadržati kontinuitet i napredak jeste izvršni postupak, na čijoj reformi insistira i Evropska unija. Značajan napredak vidljiv je i u oblasti transparentnosti i uspostavljanja sistema proaktivne komunikacije pravosudnih institucija.

Pitanje transparentnosti, dostupnosti informacija i kvaliteta komunikacija je i pitanje stavova šire javnosti i medija o radu pravosudnih institucija, a najznačajniji efekti djelovanja u ovoj oblasti tek bi u narednom periodu trebali biti vidljivi.

Posebno je važno istaći i da je angažman u oblasti rodne ravnopravnosti rezultirao značajnim unapređenjem ovog segmenta. Činjenica da su sve pravosudne institucije kreirale akcione planove za unapređenje rodne ravnopravnosti, govori o značaju Projekta i realizovanih aktivnosti. A to je samo jedan od segmenata u sistemskom unapređenju ove oblasti.

Cilj VSTV-a BiH, kao regulatornog pravosudnog tijela, jeste neovisno, odgovorno, efikasno i kvalitetno pravosuđe po mjeri građana, a ovi principi i ova vizija oživotvoreni su kroz konkretne aktivnosti koje su realizovane u okviru ovog Projekta.

Ludvig Becking

Šef Odjeljenja za međunarodne odnose
Švedska nacionalna sudska administracija



ICEA III Projekat fokusira se na unapređenje efikasnosti i odgovornosti sudskog sistema. Koristeći uzlazni pristup, praktičari iz Švedske i Bosne i Hercegovine zajedno rade na razvoju i implementaciji praktičnih rješenja koja će povećati efikasnost i transparentnost sudova. Ovaj praktičan pristup, zasnovan na stručnosti i posvećenosti kolega, rezultovao je novim metodama rada, kao i inicijativama za pravne reforme koje imaju za cilj unapređenje ostvarivanja pravde koje u konačnici koristi građanima Bosne i Hercegovine. Mi u Švedskoj nacionalnoj sudskoj administraciji ponosni smo što smo dio ovog Projekta i želimo izraziti zahvalnost za odlično partnerstvo sa našim dugogodišnjim partnerima u VSTV-u BiH. Sa optimizmom i entuzijazmom, radujemo se izgradnji naših združenih dostignuća i daljem napredovanju naših zajedničkih ciljeva u budućnosti.



Johanna Van Rooij

Voditelj programa i pravni savjetnik
Švedska nacionalna sudska
administracija

Sebastian Nilhammer

Voditelj programa i pravni savjetnik
Švedska nacionalna sudska
administracija



Švedska nacionalna sudska administracija nikada ranije nije uložila toliko vremena i ljudskih resursa u razvojni projekat kao u ICEA projekat. To smo učinili jer snažno vjerujemo u kapacitet našeg partnera – VSTV BiH – i pošto osjećamo istinsku oprijedjeljenost za Bosnu i Hercegovinu kao državu, našeg evropskog susjeda. Mnogi naši stručnjaci pomagali su projekat od samog početka i nastavljaju razmjenjivati ideje sa svojim kolegama iz Bosne i Hercegovine o tome kako reorganizovati poslovne procese u sudovima i osigurati javnosti pristup pravdi i uživanju jednakih prava. Vjerujemo da je ovaj temeljni angažman i interes za budućnost Bosne i Hercegovine – kako švedskih tako i bosanskih državnih službenika – ključan za napredak koji smo vidjeli kao rezultat projekta. Konkretnim, ponekad malim, profesionalno prilagođenim koracima tokom vremena, ne samo da smo uspjeli poboljšati efikasnost rada sudova i transparentnost, već smo postavili podlogu za međusobno povjerenje i odlične mogućnosti saradnje u budućnosti.

Cecilia Hegethorn Mogensen

Zamjenik generalnog direktora SEA

Karin Weinz

Rukovodilac Projekta SEA



Kronofogden

Švedska agencija za izvršenje blisko je sarađivala sa VSTV BiH tokom posljednje tri godine u polju unapređenja izvršnog postupka u BiH i otkrili smo da imamo mnogo toga zajedničkog. Zajedno sa VSTV-om BiH, blisko smo sarađivali sa pet pilot sudova i podijelili neke od načina na koje švedski izvršni postupak funkcioniše.

Neki od izazova sa izmjenama zakona, potrebe za modernim IT rješenjima i proaktivnim mjerama dio su istog procesa kroz koji smo mi, SEA, prošli na našem putu unapređenja izvršnog postupka posljednjih godina.

Zajedno smo istražili nove metode rada za unapređenje izvršnog postupka u okviru postojećeg pravnog okvira. Poboljšana je saradnja sa povjeriocima i sačinjene su nove smjernice za izvršenje. Nadalje, sačinjena je osnova za unapređenje obuke sudskih izvršitelja, kao i strukturalni plan za sudove kako bi unaprijedili planiranje budžeta za izvršenje

Stoga želim izraziti svoju zahvalnost na toplom prijemu koji smo dobili i snažnom angažmanu VSTV-a u našem zajedničkom projektu razvoja i unapređenja izvršnog postupka u pilot sudovima. Vjerujem i nadam se da će ovaj izvještaj poslužiti kao inspiracija mnogim sudovima u BiH da izvršni postupak učine efikasnijim.



Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima

“ Uvođenje inoviranih modela rada u sudovima u BiH jedan je od najznačajnijih rezultata ostvarenih kroz Projekt. ”

Uvođenje inoviranih modela rada u sudovima u BiH jedan je od najznačajnijih rezultata ostvarenih kroz Projekt.

Inovirani modeli rada podrazumijevaju efikasnije i intenzivnije korištenje znanja i vještina nesudskog osoblja, posebno pripravnika i sudskih asistenata što je ostvareno kroz unapređenje interne organizacije sudova i delegiranje administrativnih zadataka sa sudije na nesudsko osoblje, kako bi se ostvario puni efekt rada nesudskog osoblja, a što u konačnici rezultira efikasnijim, efektivnijim i kvalitetnijim rješavanjem predmeta.

VSTV BiH je, uvažavajući tehnološki razvoj društva i vodeći se praksom razvijenih evropskih zemalja, prepoznao važnost potrebe za unutrašnjom reorganizacijom poslovnih procesa u sudovima, kao načinom povećanja efektivnosti i efikasnosti rada sudova. U tu svrhu, VSTV BiH je ostvario saradnju sa Švedskom sudskom administracijom i švedskim sudovima. Cilj ove saradnje bio je primjena iskustava švedskog pravosudnog sistema u procesu reorganizacije poslovnih procesa u sudovima u BiH.

Proces promjena u segmentu organizacije rada sudova, kao dio saradnje VSTV-a BiH i SNCA, iniciran 2019. godine, uspostavljen je najprije u osam ciljnih sudova, te je, zbog ostvarenja značajnih



Sastanak Radne grupe za unapređenje poslovnih procesa u sudovima

pozitivnih promjena, uveden u dodatnih deset prvostepenih sudova sa tendencijom da postane modus operandi u svim sudovima u BiH.

Primarni cilj reorganizacije poslovnih procesa nazvane „inovirani model rada“, je unaprijediti internu organizaciju sudova kroz delegiranje administrativnih zadataka sa sudije na nesudsko osoblje, kako bi se ostvario puni efekt rada nesudskog osoblja, a što u konačnici rezultira efikasnijim, efektivnijim i kvalitetnijim rješavanjem predmeta.

Reorganizacija poslovnih procesa, kao ključna strategija za povećanje uspješnosti rada, podrazumijeva efikasnije i intenzivnije korištenje znanja i vještina nesudskog osoblja, posebice pripravnika i sudskih asistenata.

Kroz kvalitetniji angažman i primjenu metoda delegiranja administrativnih zadataka sa sudija na nesudsko osoblje, postignuto je značajno poboljšanje efikasnosti rada suda. Ova praksa rada omogućava sudijama rasterećenje od lakših, tzv. tipskih zadataka i administrativnih poslova, čime se osigurava dovoljno vremena sudijama za izradu presuda i obavljanje složenijih poslova.

Proces uvođenja inoviranog modela rada obuhvatio je reviziju i prilagođavanje postojećih procedura, evaluaciju radnih procesa, te optimizaciju postojećih resursa, uz korištenje pozitivne prakse i smjernica švedskih sudova kao mentora.

Ciljni sudovi Bosne i Hercegovine su, kroz međusobne posjete i razmjenu iskustava sa švedskim sudovima, ostvarili značajne koristi. Uspješno su primijenili i prilagodili pozitivne prakse švedskih sudova, čime su unaprijedili svoj rad i uveli poboljšane modele rada.



Posjeta Okružnom sudu u Malmö

Procesi uvođenja inoviranog modela rada su rezultirali definisanjem **metodologije rada** i **primjenom specifičnih inovativnih praksi**. Ova primijenjena metodologija obuhvata ključne aspekte:

uspostavljanje **timskog rada** (sudija, daktilograf, pripravnik) kao strukturiranog načina rada, zahvaljujući kojem su sudije, primjenom delegacije zadataka, oslobođene administrativnih poslova;

izradu **seta alata** čija primjena omogućava sistematičnost, kontrolu i kontinuitet uspostavljenog modela rada. Set alata podrazumijeva:

liste delegiranih zadataka za pripravnike i sudske asistente, u kojima su taksativno navedeni zadaci koji se delegiraju sa sudije na nesudsko osoblje;

kontrolne liste za postupanje po predmetima, tzv. "check liste", koje predstavljaju kontrolni mehanizam rada pripravnika po predmetu. Liste popunjavaju pripravnici i ostavljaju ih kao dio spisa;

jedinstven plan obuke za pripravnike, u skladu sa novim modelom rada, čiji je cilj sistemski pristup stalnoj i obavezujućoj stručnoj obuci pripravnika u svim sudovima;

moduli za pripravnike za postupanje po predmetima, s ciljem osiguranja prenosa znanja i održivosti pristupa kompetentnom osoblju (zbirka presuda, rješenja i drugih odluka sa pregledom zakonskih odredbi, a koju pripravnici izrađuju na temelju svog rada);

uspostavljanje uloge **koordinator pripravnika**, odnosno koordinator daktilografa, kao važne karike u uspostavljanju sistematičnog i odgovornog rada pripravnika, odnosno daktilografa. Koordinator pripravnika, odnosno daktilografa zadužen je za organizovanje rada pripravnika, odnosno daktilografa, kako bi se procesi u sudu nesmetano obavljali;

uspostavljanje uloge **pripravnik u CMS sistemu**, s ciljem aktivnog učestvovanja u radu po predmetu kroz CMS sistem, a u skladu sa listom delegiranih zadataka. (pripravnicima se dodjeljuje korisnički nalog u CMS-u u skladu sa instrukcijom VSTV-a BiH);

Priručnik za sudije mentore pripravnika, koji je prilog predmetnog dopisa, s ciljem sistematičnog provođenja mentorskog odnosa, u skladu sa utvrđenim listama delegiranih zadataka.

Integracija novih radnih metoda i pozitivnih praksi u bosanskohercegovački pravosudni okvir rezultirala je značajnim poboljšanjima u radu, efikasnijim i efektivnijim postupanjem, te jačanjem kapaciteta ciljnih sudova. Ovaj proces rezultirao je stručnijim, odgovornijim i samostalnijim radom nesudskog osoblja.

Korištenjem smjernica za primjenu inoviranog modela rada, promijenjene prakse u radu 18 ciljnih sudova su doprinijele ostvarenju sljedećih rezultata:

S aspekta efikasnosti rada sudova, rezultati se ogledaju u:

▶ smanjenju broja neriješenih predmeta, posebno predmeta male vrijednosti i komunalnih predmeta,

▶ bržem rješavanju predmeta iz plana rješavanja starih predmeta,

▶ smanjenju trajanja rješavanja predmeta,

▶ pripravnici / volonteri u slučaju potrebe mijenjaju daktilografe u kucanju zapisnika, čime je omogućeno nesmetano i pravovremeno održavanje ročišta i u slučaju nedostupnosti daktilografa,

▶ pripravnici / volonteri i daktilografi imaju veći kvalitativni i kvantitativni učinak u radu.

S aspekta kvaliteta rada sudova, rezultati se ogledaju u:

povećanju povjerenja javnosti u rad sudova,

povećanju raspoloživog vremena sudije za temeljitiju pripremu predmeta i donošenje kvalitetnije odluke,

poboljšanju komunikacije između svih kategorija osoblja,

unapređenju vještina i kompetencija pripravnika i daktilografa kroz organizovanje internih i eksternih obuka.

Novim modelom rada uspostavljen je i drugačiji model obavljanja pripravničke prakse u sudovima. Za razliku od ranijeg modela koji je uglavnom ovisio o afinitetima pojedinačnog pripravnika i otvorenosti samog sudije, novi model potiče pripravnike da budu aktivni sudionici u procesima rada suda, oblikujući na taj način vlastito razumijevanje cjelokupnog procesa. Na ovaj način pripravnici su prestali biti samo pasivni primaoci informacija.

Primjenom inoviranog modela rada identificirane su potrebe za normativnim izmjenama u smislu stvaranja uvjeta za održivost i unapređenje inoviranog modela rada. U tom smislu, posredstvom Radne grupe za unapređenje poslovnih procesa u čijem radu su učestvovala i relevantna ministarstva pravde, definisani su opisi poslova i usvojen je prijedlog za sistematizaciju nove kategorije osoblja „stručni saradnik za pružanje pomoći sudijama“, kao odgovor na specifične zahtjeve i dinamiku inoviranog modela rada. Nova kategorija osoblja s aspekta stručnosti pružat će sudijama potrebnu stručnu pomoć, dok će s aspekta efikasnosti, zajedno sa sudskim asistentom i pripravnikom, činiti tzv. „trijažni sistem“ čiji je cilj priprema predmeta za suđenje



Završni seminar „Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“

Uz to, kako bi se omogućila potpuna implementacija novog modela rada, opisi poslova za daktilografe i pripravnike prošli su određene izmjene i inovacije. Ovime je postignuto unapređenje njihovog statusa i rada, prilagođavajući ih zahtjevima inoviranog radnog okvira.

U svrhu poboljšanja i osiguranja kontinuiteta u jačanju stručnih vještina i kompetencija nesudskog osoblja, razvijen je i kurikulum za pripravnike i sudske asistente.

Ova inicijativa ima za cilj osigurati sistemsku edukaciju i razvoj vještina za pripravnike i sudske asistente, prateći zahtjeve inoviranog modela rada.

S obzirom na pozitivne promjene ostvarene primjenom inoviranog načina, identificirana je potreba za provođenjem diseminacije pozitivnih promjena i u druge sudove. S tim u vezi, u saradnji sa sestrinskim sudovima iz Švedske i SNCA, održani su završni seminari na kojima su, kroz razmjenu iskustava i prezentaciju pozitivnih promjena, definisani koraci potrebni za strukturiranje plana implementacije novog modela rada i u drugim sudovima.

Inovirani način rada predstavlja reformsku metodu koja transformiše radne procese i dinamiku u svim sudovima, te omogućava unapređenje efikasnosti, optimizaciju procesa i korištenja ljudskih resursa za postizanje izuzetnih rezultata.

U konačnici, inovirani način rada je siguran put ka osiguravanju kvalitetnijeg budućeg kadra, nosilaca pravosudnih funkcija, s obzirom na to da je na ovakav način osiguran kvalitetan razvojni put.

“ Nove metode rada rezultirale su poboljšanjem efikasnosti i efektivnosti rada sudova kroz unapređenje vještina i kompetencija nesudskog osoblja, te racionalnog korištenja resursa suda. ”



Edukacija edukatora o provođenju mentorstva za pripravnike



Završni seminar „Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“



Sastanak Radne grupe za unapređenje poslovnih procesa



Uspostavljanje sistema praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednagog raspoređivanja radnog tereta na sudije

“ Ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu prepoznata je kao jedan od ključnih elemenata koji vode ka ubrzanju radnih procesa, povećanju broja riješenih predmeta, smanjenju prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanju zadovoljstva građana uslugama suda.

”

Ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu prepoznata je kao jedan od ključnih elemenata koji vode ka ubrzanju radnih procesa, povećanju broja riješenih predmeta, smanjenju prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanju zadovoljstva građana uslugama suda.

Stoga je VSTV BiH, uz podršku partnera, proveo niz aktivnosti koje su rezultirale uspostavljanjem sistema ravnomjerne raspodjele predmeta između postupajućih sudija u 16 prvostepenih sudova.



uspostavljen je sistem ravnomjerne raspodjele predmeta pri kreiranju planova rješavanja predmeta;



riješen je veći broj najstarijih predmeta sadržanih u planovima rješavanja predmeta, pri čemu su ostvareni veći procenti realizacije plana rješavanja predmeta;



smanjeno je prosječno trajanje predmeta u sudu.

Poseban izazov prilikom implementacije projektne aktivnosti jeste da su u određenom broju sudova stupili na dužnost novi predsjednici sudova, ali su iskazali spremnost i postigli zavidne rezultate u procesu uspostavljanja Sistema ravnomjerne raspodjele predmeta, koja, u konačnici, ima za cilj da svaki nosilac pravosudne funkcije u sudu ima jednaku mogućnost ostvarenja očekivanih rezultata rada.

Na osnovu provedenih aktivnosti i rezultata rada ciljnih sudova, VSTV BiH je usvojio zaključak da je posvećenost predsjednika sudova organizaciji rada suda uz optimalnu opterećenost raspoloživih kapaciteta ključan segment efikasnog i kvalitetnog rada suda i ostvarenja boljih rezultata rada.

Unapređenje kvaliteta primjene pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u BiH i upotrebe određenih CMS funkcionalnosti, s ciljem smanjenja njihovih zloupotreba i bržeg i kvalitetnijeg donošenja sudskih odluka

Tokom implementacije projekta, kontinuirano je praćena upotreba dostupnih CMS funkcionalnosti, a na osnovu kojih se pratio kvalitet podataka evidentiranih u CMS-u, posebno s aspekta primjene Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u BiH i načina iskazivanja predmeta završenim.

Najznačajniji rezultati aktivnosti ogledaju se u:

usvajanju izmjena i dopuna Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u BiH, a s aspekta optimalnog vrednovanja rezultata rada sudija i stručnih saradnika, imajući u vidu vrstu i fazu predmeta, pravni osnov, kao i odabir relevantnog načina završetka sudskog predmeta.



usvajanju izmjena i dopuna Pravilnika o sistemu za automatsko upravljanje predmetima u sudovima, a na osnovu urađenih analiza o presignacijama predmeta u sudovima i evidentiranim razlozima. Usvajanje ove vrste izmjena u značajnoj mjeri smanjuje mogućnost zloupotrebe razloga “ostalo” kao izbora razloga za presignaciju predmeta.



Sve aktivnosti doprinose unapređenju kvaliteta podataka sadržanih u CMS-u, kao i unapređenju primjene određenih funkcionalnosti CMS-a.

“ Uspostavljen sistem ravnomjerne raspodjele predmeta između postupajućih sudija u 16 prvostepenih sudova. ”



Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku

“ Sačinjen prijedlog za izmjene žalbenog parničnog postupka u BiH, rezultat je ostvaren kroz aktivnosti koje se odnose na razmatranje potrebe reforme postupka po žalbi u parničnom postupku. ”

Sačinjen prijedlog za izmjene žalbenog parničnog postupka u BiH, rezultat je ostvaren kroz aktivnosti koje se odnose na razmatranje potrebe reforme postupka po žalbi u parničnom postupku.

Ekspertni tim kojeg su činili predstavnici pravosudne i akademske zajednice, te domaći i međunarodni stručnjaci iz oblasti građanskog prava, radili su na izradi okvirnog prijedloga za normativne izmjene i dopune, kao i druge mjere koje utiču na broj i dužinu trajanja parničnog postupka na drugom stepenu.

Međunarodne i domaće relevantne analize, stav pravosudne zajednice, ali i percepcija građana godinama ukazuju na problem isuviše mukotrpnih, složenih i formalističkih građanskih postupaka, koji predugo traju.

Fokus aktivnosti koje je VSTV BiH poduzimao bio je dominantno usmjeren na prvostepeni građanski postupak i prvostepene sudove, jer su najveći problemi u vezi broja i trajanja predmeta identificirani u toj fazi postupka, međutim, statistički podaci ukazuju da su istovjetni problemi s kojim se susreću drugostepeni sudovi i da oni kulminiraju u pojedinim sudovima.

Uslijed navedenog, narušava se jedan od osnovnih principa Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, odnosno član 6., koji propisuje pravo na suđenje u razumnom roku, a što se nastojalo kroz ovu reformu žalbenog parničnog postupka i otkloniti.

Ekspertni tim je proveo dvije analize: Analizu zatečenog stanja efikasnosti i kvaliteta žalbenih postupaka koji se vode pred sudovima BiH i Komparativnu analizu odabranih evropskih sistema žalbenog parničnog zakonodavstva i prakse.

Rezultati analize ukazali su na nužnost reforme ove oblasti, s obzirom na to da na 50% donesenih sudskih odluka budu uložene žalbe, da postupci po žalbi u prosjeku traju skoro dvije godine, a u sudovima koji imaju veći broj predmeta trajanje je i znatno duže. Nadalje, analizom se ukazalo na činjenice koje onemogućavaju sud da efikasno postupi, što posljedično dovodi do kršenja prava stranaka na suđenje u razumnom roku.

Na osnovu provedenih aktivnosti i urađenih analiza, ekspertni tim je izradio dokument koji sadrži inicijativu za izmjene i dopune važećih zakona o parničnom postupku, sa konkretnim prijedlozima za uvođenje novih pravnih instituta, koje zakoni i praksa u BiH ne poznaju, a koji će doprinijeti efikasnijem radu žalbenih sudova i, u konačnici, smanjiti broj žalbenih predmeta u BiH.

Također, identificirane su sve mjere koje su institucionalne, strukturalne ili organizacione prirode i koje su usmjerene na unapređenje efikasnosti postupka unutar postojećeg pravnog okvira. Na ovaj način sudovi će se rasteretiti postupaka u kojima ne postoje razlozi za vođenje žalbenog postupka i veća pažnja će se posvetiti predmetima gdje je zaista potreban aktivan angažman sudije.

Bitno je naglasiti da prijedlozi koji su sačinjeni ni u kojem slučaju ne dovode do uskraćivanja prava na žalbu koje je zagarantovano zakonima o parničnom postupku kao i međunarodnim dokumentima, već se na ovaj način nastoji uvesti sistem koji će osigurati da se sudu podnose žalbe koje su kvalitetnije, obrazložene i koje će doprinijeti efikasnijem radu drugostepenih sudova.

Dokument je podijeljen u četiri poglavlja:

1. **Prijedlog reformskih mjera koje podrazumijevaju izmjene pravnih propisa;**
2. **Prijedlog drugih mjera za unapređenje efikasnosti i kvaliteta parničnog postupka;**
3. **Ostali razlozi koji utiču na efikasnost i kvalitet parničnog postupka;**
4. **Prijedlozi prikupljeni u postupku javnih konsultacija.**

Izrađeni prijedlog izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku predstavljen je profesionalnoj zajednici i predstavnicima ministarstava pravde te su isti pozvani da dostave svoje komentare i eventualno dodatne prijedloge za izmjenu zakona u dijelu koji se odnosi na žalbeni postupak.

VSTV BiH je održao niz konsultativnih sastanaka sa pravosudnom zajednicom, u prvom redu sa predstavnicima advokatskih komora FBiH i RS, u cilju dodatnog obrazloženja novih pravnih instituta predloženih za pravosudni sistem BiH, čija primjena doprinosi efikasnijem i kvalitetnijem žalbenom postupku, a po uzoru na rješenja koja postoje u Švedskoj i brojnim drugim evropskim zemljama.

Predložene izmjene preuzete su iz evropskih legislativnih sistema koji su poznati kao uspješni i efikasni i njima se nastoji unaprijediti postupanje sudova u okviru žalbenog parničnog postupka prvenstveno na način što bi, usvajanjem izrađenog prijedloga, stranke bile obavezne da sudu podnose žalbe koje su kvalitetnije, obrazložene i koje će doprinijeti efikasnijem radu drugostepenih sudova.

U posljednjoj fazi ICEA III projekta dokument je bio osnov za provedbu javnih konsultacija sa pravosudnom zajednicom te je sačinjen konačan prijedlog za izmjene žalbenog parničnog postupka u Bosni i Hercegovini koji predstavlja inicijativu VSTV BiH za reformu žalbenog parničnog postupka.

U cilju konačnog usvajanja izrađenog prijedloga neophodno je aktivno postupanje izvršne vlasti u BiH, a potom i zakonodavnih organa, kako bi se predložene izmjene usvojile i počele primjenjivati u praksi.

“

Pokrenuta zakonodavna inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnim predmetima.

”



Unapređenje izvršnog postupka u pravosudnim sistemima u BiH

“ VSTV BiH godinama ulaže napore kako bi izvršni postupak učinio efikasnim i kvalitetnim. ”

VSTV BiH godinama ulaže napore kako bi izvršni postupak učinio efikasnim i kvalitetnim, te osigurao pravo građanima i pravnim subjektima na suđenje u razumnom roku.

Izvršni postupak do sada je kroz brojne međunarodne izvještaje ocijenjen neefikasnim, primjerice, kroz Zaključke sa održanih sastanaka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine kao i Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini - tzv. „Priebeov izvještaj“. Svi navedeni izvještaji u fokusu imaju preporuke koje se odnose na unapređenje izvršnog postupka, što je navedeno i u strateškim dokumentima EU o stabilizaciji i pridruživanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji.

Strateško opredjeljenje VSTV BiH u pravcu unapređenja izvršnog postupka u BiH u skladu je sa preporukama EU, a kroz čije ispunjenje izvršni postupak se može značajno unaprijediti. Presuda ukoliko ne bude dobrovoljno izvršena, a posebno ako ne bude provedena na osnovu prijedloga za izvršenje kroz izvršni postupak poništava svrhu njenog donošenja i postupanja suda. Trenutno stanje u BiH je takvo da se veliki broj presuda, čije se izvršenje provodi kroz izvršni postupak, ne može izvršiti zbog neefikasnosti izvršnog postupka.

Uzrok takvog stanja je dijelom u neadekvatnoj organizaciji rada sudova, zatim načinu upravljanja predmetima od strane sudija, neefikasnom radu i organizaciju rada sudskih izvršilaca, nedostatku ljudskih kapaciteta u sudu, neadekvatnim materijalnim i finansijskim resursima za rad izvršnih odjeljenja sudova, ali, u značajnoj mjeri i zbog izostanka reforme izvršnog postupka u BiH na strani zakonodavne i izvršne vlasti i pasivnosti tražioca izvršenja.

U tom smislu, nedostatke koji su identificirani u radu sudova VSTV BiH nastojao je otkloniti dijelom i kroz implementaciju aktivnosti, koje, uglavnom, realizuje u saradnji sa predstavnicima Agencije za izvršenje Švedske, a koje se odnose na unapređenje rada izvršnih odjeljenja sudova kroz primjenu seta preporuka, s ciljem smanjenja priliva predmeta u sud i efikasnijeg rada sudija i sudskih izvršitelja na izvršnim predmetima.



Sastanak pilot sudova i projektnih timova

Suština saradnje sa Agencijom za izvršenje Švedske bila je da se metodologija rada Agencije primjeni u okviru rada izvršnih odjeljenja sudova, uvažavajući zakonske odredbe koje regulišu postupak izvršenja u BiH. Budući da je izostala podrška izvršne vlasti sa sveobuhvatnom reformom izvršnog postupka u vidu uvođenja službe profesionalnih izvršitelja u BiH, VSTV BiH je nastojao

kroz izmjenu načina rada sudova da unaprijedi postupanje sudskog i nesudskog osoblja.

Glavni cilj novog načina rada je ostvarenje svrhe izvršnog postupka, a to je namirenje tražioca izvršenja, odnosno povećanje naplate putem suda, posebno uzimajući u obzir činjenicu da je pred sudovima u Bosni Hercegovini oko 1,7 miliona predmeta koji čekaju na svoje izvršenje, od kojih je 1,6 miliona tzv. „komunalnih predmeta“ koji predstavljaju razlog za ogromno opterećenje sudova, što direktno ugrožava pravo na suđenje u razumnom roku građanki i građana Bosne i Hercegovine, ali i kreira određenu pravnu nesigurnost.



Studijska posjeta na ministarskom nivou

Također, VSTV BiH je izradio prijedlog izmjene uslova i opisa poslova za sudske izvršitelja, kao i prijedlog početne obuke, odnosno edukacije sudskih izvršitelja, a koja bi bila obavezna za sve sudske izvršitelje, budući da trenutno sudski izvršitelji u BiH nemaju edukacije i vrlo često se u radni odnos primaju osobe bez adekvatnog iskustva.

Jedna od preporuka EU u cilju efikasnijeg provođenja izvršnog postupka jeste i omogućavanje nesmetanog pristupa sudova svim relevantnim javnim registrima u kojima su sadržani podaci o izvršenicima i njihovoj imovini.

U tom smislu, VSTV BiH je u okviru ICEA III projekta izvršio angažman stručnjaka, koji je izradio Analizu o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacionih sistema i sistema drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektronskog pristupa relevantnim podacima za potrebe izvršnog postupka, a, po potrebi, i drugih referata.

Suština izrađenog prijedloga je da se sudovima omogući da elektronskim putem, tokom izvršnog postupka, prikupljaju podatke o izvršenicama i njihovoj imovini, kako bi se izvršni postupak mogao provoditi na efikasnom sredstvu izvršenja, a ne isključivo na pokretnim stvarima za koje je praksa pokazala da predstavlja najneefikasnije sredstvo provođenja izvršenja.

Analiza sadrži preporuke za VSTV BiH, ali i za druge nadležne institucije šta je potrebno implementirati kako bi se zahtjevi za provjeru imovine izvršenika dostavljali elektronskim putem i na taj način unaprijedio izvršni postupak.

Kako bi kontinuitet i napredak bili nastavljeni, projektni tim, kroz ICEA III projekt, paralelno je radio na unapređenju rada svih učesnika u postupku: sudova, komunalnih preduzeća i građana/ki.



Predstavnici pilot-sudova u posjeti SEA-i u Švedskoj

SUDOVI:

definisan set preporuka za unapređenje rada izvršnih odjeljenja i implementiran u pilot-sudovima: općinski sudovi u Sarajevu, Zenici i Mostaru i osnovni sudovi u Prijedoru i Banjoj Luci;

izrađene Smjernice za postupanje u izvršnom postupku;

započet proces adekvatnijeg planiranja budžeta u pilot-sudovima uz pomoć izrađenog dokumenta Strukturirani plan za efikasnije planiranje potrebnih budžetskih sredstava;

stavljen veći fokus na rad sudskih izvršitelja, za potrebe čijeg rada je izrađena i kontrolna lista zadataka;

efikasnije se vrši obrada tzv. "komunalnih predmeta" prema unaprijed definisanom cilju za tekuću godinu u pogledu broja riješenih predmeta;

u fokus stavljena obaveza sudova da svoj rad usmjere na povećanje naplate potraživanja, s obzirom na to da je svrha izvršnog postupka namirenje tražioca izvršenja.

GRAĐANI

građanima na korištenje ustupljen dokument sa informacijama za građane o mogućnostima koje su im na raspolaganju u izvršnom postupku. Dokument je dostupan na stranicama sudova, kao i komunalnih preduzeća.

TRAŽIOCI IZVRŠENJA

unaprijeđena saradnja sa tražiocima izvršenja – komunalnim preduzećima i uvedena praksa održavanja periodičnih sastanaka, u cilju efikasnije obrade komunalnih predmeta i smanjenja priliva predmeta u sudovima;

sačinjena je Analiza o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacionih sistema i sistema drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektronskog pristupa relevantnim podacima za potrebe izvršnog postupka



Analize o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacionih sistema i sistema drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektronskog pristupa relevantnim podacima za potrebe izvršnog postupka



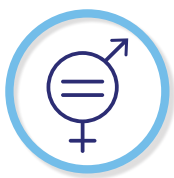
Sastanak sa komunalnim preduzećima i njihovim osnivačima



Studijska posjeta predstavnika sudova Švedskoj agenciji za izvršenje u Stockholmu

“ Unaprijeđen rad službe sudskih izvršitelja kroz primjenu inoviranih metoda rada koje uključuju kontaktiranja stranaka u ranoj fazi postupka kako bi se isti potakli da izmiri svoje dugovanje. Uveden je sistem za koordinaciju i pripremu predmeta u odnosu na izvršenike u cilju efikasnijeg rada na terenu.

”



Implementacija strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH

“ VSTV BiH godinama unazad iskazuje
opredjeljenje da radi na unapređenju rodne
ravnopravnosti.

”



VSTV BiH godinama unazad iskazuje opredjeljenje da radi na unapređenju rodne ravnopravnosti.

Kroz prethodni Projekat, krajem oktobra 2020. godine, usvojena je Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu, čime su, po prvi put, postavljeni strateški ciljevi za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

Sa pružanjem podrške i zagovaranjem njene intenzivne i kontinuirane primjene, VSTV BiH nastavio je kroz treću fazu Projekta unapređenja efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH.

Tako je u saradnji sa ciljnim pravosudnim institucijama i švedskim ekspertima, provedena faza pilotiranja implementacije Strategije, u okviru koje je izvršeno testiranje projektnih aktivnosti, te su kreirane dobre prakse, koje su potom primijenjene na domaće pravosuđe, putem radionica za izradu akcionih planova za implementaciju Strategije.

S ciljem zagovaranja intenzivne primjene, u januaru 2022. godine, organizovano je sedam



Fotografije sa radionica, održanih u januaru 2022. godine

jednodnevnih radionica, namijenjenih rukovodnom osoblju svih pravosudnih institucija u BiH, sa ciljem postavljanja temelja za izradu akcionih planova za implementaciju Strategije, te pružanja dodatne podrške u tom pravcu.

Po održavanju radionica, pravosudne institucije su izradile i dostavile VSTV-u BiH svoje akcijske planove za implementaciju Strategije, koji su, po izvršenoj evaluaciji, usvojeni od strane VSTV BiH, čime su stvoreni preduslovi za njihovu primjenu.

Kako je to Strategijom određeno, rukovodioci pravosudnih institucija su odgovorni za implementaciju Strategije, te su obavezni redovno informirati VSTV BiH o svim aktivnostima, poduzetim u tu svrhu, i to uz okvira svojih godišnjih izvještaja.

S druge strane, VSTV BiH će vršiti redovan nadzor nad primjenom akcionih planova za implementaciju Strategije, te će u svoj godišnji izvještaj redovno uključivati i informacije o stanju rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.



“ Unaprijeđeni kapaciteti pravosudnih institucija za provođenje Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

”



Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH

“ VSTV BiH je dao doprinos unapređenju rodne ravnopravnosti i kroz kontinuiran rad na prevenciji i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja, kao direktne posljedice rodne neravnopravnosti u društvu. ”

Doprinos unapređenju rodne ravnopravnosti BiH, VSTV BiH dao je i kroz kontinuiran rad na prevenciji i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja, kao direktne posljedice rodne neravnopravnosti u društvu.

Značajan doprinos iskazan je kroz realizaciju informativnih i promotivnih kampanja, kao i javne istupe, ali i zagovaranje intenzivne primjene Smjernica za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosuđu BiH.

„...nasilje nad ženama predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava, a VSTV BiH podržava borbu protiv svih oblika rodno zasnovanog nasilja...” – Halil lagumdžija, predsjednik VSTV-a BiH (izjava povodom obilježavanja Međunarodne kampanje „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja).

Smjernice su usvojene od strane VSTV BiH još 2015. godine, kao zvanični mehanizam za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u bh. pravosuđu. Smjernicama se nastoji osigurati i promovisati rodna ravnopravnost u svim pravosudnim institucijama u BiH, kako u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanja, tako i u cilju zaštite pojedinačnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom BiH, zakonima i drugim pozitivnopravnim propisima u BiH i obavezujućim međunarodnim dokumentima.



Kako bi se osigurala puna implementacija Smjernica za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosuđu BiH, vršen je redovni monitoring njihove primjene.

Tokom perioda realizacije Projekta, održane su i obuke za savjetnike i savjetnice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH, koji se obavezno imenuju u svim pravosudnim institucijama, u skladu sa Smjernicama.



Obuka za projektno osoblje

Obzirom da promjena svijesti nije moguća bez učenja i prijema novih informacija, VSTV BiH je organizovalo adekvatne obuke na temu rodne ravnopravnosti za vlastito osoblje, te se pobrinulo da se u programima edukacije entitetskih CEST-ova nađu odgovarajući seminari na ove teme, sa posebnim fokusom na novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija.

Provedeno je i istraživanje o provođenju Smjernica u pravosudnim institucijama u BiH, putem online anonimne ankete, među svim uposlenicima u pravosuđu, a sa ciljem sticanja uvida u to koliko se Smjernice koriste i gdje su problemi u njihovoj implementaciji.

Rezultati istraživanja o provođenju Smjernica, uključujući preporuke za unapređenje utvrđenog stanja, dostavljeni su svim pravosudnim institucijama.

Pored gore navedenog, a sa namjerom sagledavanja krivičnog prava kroz prizmu spola/roda počinioca i počiniteljica krivičnih djela, provedeno je i istraživanje određenih predmeta u sudovima.

Naime, kako bi se utvrdilo da li je spol/rod počinioca i počiniteljica imao značajan uticaj na ishod postupka, te kakav, kao i da li su vidljive razlike u odlukama i procesu odlučivanja između sudija i sutkinja i u čemu se te razlike sastoje, provedena je rodna analiza krivičnih predmeta, koji se vode po krivičnom djelu teška krađa.

Ova analiza rezultirala je kreiranjem kurikuluma jedne nove obuke, namijenjene sudijama, sa ciljem otklanjanja nedostaka, utvrđenih analizom, koji se odnose na odmjeravanje kazni počiniocima krivičnih djela, te ocjenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti.

“

**Povećan nivo svijesti i vidljivosti rodne
ravnopravnosti u pravosuđu BiH.**

”



Unapređenje položaja ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem BiH

“ Jedna od bitnih karakteristika kvaliteta rada pravosuđa je i odnos prema korisnicima pravosudnog sistema. ”

Jedna od bitnih značajki kvaliteta rada pravosuđa je i odnos prema korisnicima pravosudnog sistema.

Pristup pravdi koji mora biti jednak i uniforman za sve građane, odnos službenika suda prilikom kontakta stranaka sa sudom, odnos sudije prema strankama u toku provođenja postupka samo su neki od aspekata odnosa prema korisnicima.

Iako sudovi u BiH imaju propisane i ustaljene obrasce postupanja prema korisnicima sudova, postavlja se pitanje koliko takve prakse uvažavaju potrebe pojedinih ranjivih grupa u našem društvu.

Unapređenje u postupanja u predmetima diskriminacije, prepoznato je kao jedan od najznačajnijih segmenata sa stanovišta potreba ranjivih grupa.

Uvažavajući ovu činjenicu, VSTV BiH u saradnji sa Misijom OSCE u BiH kreiralo je Uputstvo za korištenje dopunjenog šifrnika CMS sistema za postupke diskriminacije.

Cilj ovog Uputstva, koje je namijenjeno sudijama i upisničarima, je da ponudi dodatne informacije o svrsi i cilju dijela CMS-a koji se odnosi na predmete diskriminacije, pojasni unos obaveznih atributa u CMS i osigura dosljedan unos podataka, kako bi se podaci mogli koristiti za statističko izvješćavanje o predmetima diskriminacije. U vezi s tim, realiziran je i ciklus obuka o korištenju Uputstva, kojima su pristupili predstavnici iz preko 50 prvostepenih sudova.

Znatno unapređenje nivoa unosa podataka o predmetima diskriminacije u CMS sistem, koje je uslijedilo po provođenju gornjih aktivnosti, potvrđeno je i provedenom analizom ovih predmeta.

Analiza je rezultirala realizacijom tehničkog rješenja, koje je omogućilo ažuran unos podataka o oblastima primjene Zakona o zabrani diskriminacije u CMS sistemu.

S druge strane, u nastojanju da doprinese naporima pravosuđa BiH usmjerenim ka unapređenju položaja djece i mladih u kontaktu sa pravosuđem, VSTV BiH je izradilo i nadležnim sudovima dostavilo ilustriranu publikaciju „Moj vodič kroz krivični postupak“, kako bi je osoblje suda koristilo u svom radu, te pružilo što bolju podršku maloljetnicima.

Publikacija je namijenjena djeci žrtvama/svjedocima krivičnih djela, uzrasta od 12 do 18 godina, kao i njihovim roditeljima/starateljima, sa ciljem upoznavanja ove ranjive grupe sa njihovim pravima



*Naslovna stranica publikacije „Moj vodič kroz krivični postupak“
- publikacija štampana brajevim pismom i uvećanim fontom*

tokom pokretanja i trajanja krivičnog postupka. Publikacija predstavlja sveobuhvatan vodič kojim se detaljno predstavlja tok krivičnog postupka, učesnici postupka i njihova uloga, uloga djeteta, te prava i obaveze djeteta tokom postupka, kao i dodatne napomene za roditelje/staratelje, kako bi se pružila što bolja zaštita djeteta.

VSTV BiH je štampalo Publikaciju i Brajevim pismom, te uvećanim fontom, za potrebe slijepe i slabovidne djece, te su potom realizirane posjete odabranim srednjoškolskim centrima, u kojima je izvršeno predstavljanje Publikacije učenicima.



Fotografije sa predstavljanja ilustrovane publikacije VSTV BiH „Moj vodič kroz krivični postupak“

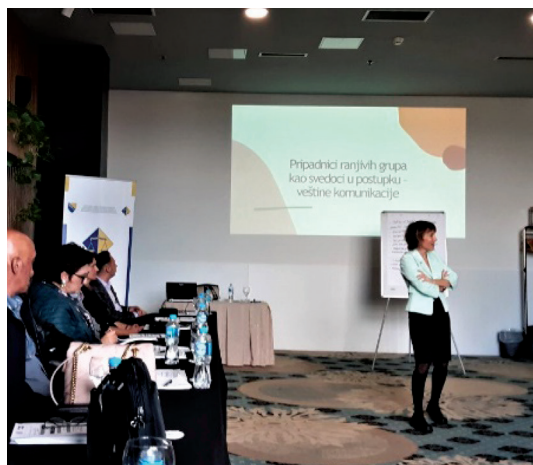
Unapređenje položaja pripadnika ranjivih grupa u kontaktu sa pravosuđem bio je cilj i provedene analize predmeta po krivičnim djelima iz mržnje i krivičnim djelima izazivanja mržnje na sudovima u BiH. Ovom su Analizom utvrđeni nedostaci, prvenstveno u prikupljanju pouzdanih podataka i statistike o ovim krivičnim djelima, kao preduslova za kreiranje efikasnih politika za suzbijanje incidenata motivisanih mržnjom. U vezi s tim, osmišljeno je i realizirano tehničko rješenje, koje će omogućiti jednostavno prikupljanje ovih podataka u pravosuđu BiH.

Sistem prikupljanja podataka o rodno zasnovanom i nasilju u porodici unaprijeđen je u saradnji sa Agencijom za ravnopravnost spolova BiH. U tom smislu, u atribut predmeta CMS sistema je izvršeno dodavanje nove opcije "Odnos žrtve i počinioca djela", čime je omogućeno prikupljanje

sveobuhvatnijih podataka o gore navedenim predmetima, kako to nalaže Istanbulska konvencija.

Unapređenje postupanja u ovoj vrsti predmeta svrha je i ankete o postupanju nosioca pravosudnih funkcija u predmetima rodno zasnovanog nasilja, provedene od strane VSTV BiH. Anketom su obuhvaćena pitanja, koja su se odnosila na kvalificiranje krivičnih djela u predmetima rodno zasnovanog nasilja, izricanje zaštitnih mjera, odmjeravanje kazni, ocjenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, trajanje postupka, rješavanje imovinskopravnog zahtjeva, itd., dok će na temelju rezultata provedene ankete biti kreiran plan aktivnosti za unapređenje utvrđenog stanja. Po provedenoj anketi o postupanju nosioca pravosudnih funkcija u predmetima rodno zasnovanog nasilja, VSTV BiH je kreiralo plan aktivnosti, čija je svrha unapređenje položaja žrtava nasilja u kontaktu sa pravosuđem.

Brže rješavanje izvršnih postupaka, povodom izvršenja dosuđenih imovinskopravnih zahtjeva u predmetima ratnog seksualnog nasilja, još je jedan značajan rezultat, koji je ostvaren u saradnji sa



Fotografije sa seminara „Pripadnici ranjivih grupa kao svjedoci u postupku“

TRIAL International. U vezi s tim, osmišljeno je i realizirano tehničko rješenje, koje je podrazumijevalo dodavanje novog pravnog osnova za izvršenje u CMS sistemu i uvođenje oznake hitnosti za isti.

Kako bi se unaprijedile vještine ispitivanja svjedoka – pripadnika ranjivih grupa u okviru istražnog i sudskog postupka, za nosioce pravosudnih funkcija organiziran je seminar na temu „Pripadnici ranjivih grupa kao svjedoci u postupku“, čiji je program kreiran od strane VSTV BiH.

Učesnici seminara su imali priliku upoznati se sa osnovnim vještinama komunikacije i njihovoj primjeni u istražnom i sudskom postupku, osnovnim tehnikama komunikacije u radu tužilaca i sudija, te vještinama komunikacije u situacijama intenzivnih osjećanja.

Pored toga, razgovaralo se o načinima ispitivanja svjedoka u okviru istražnog i sudskog postupka, te načinima motivisanja ovih kategorija svjedoka za svjedočenje.

Sa ciljem identificiranja dodatnih oblasti za podršku ranjivim grupama (osobama sa invaliditetom), provedena je analiza predmeta oduzimanja poslovne sposobnosti na sudovima u BiH, koja je ukazala na potrebu usklađivanja postupanja sudova i vještaka sa standardima Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba sa invaliditetom. Na osnovu rezultata analize, VSTV BiH je izdalo preporuke sudovima, kojima se skreće pažnja na načela Konvencije, stavove Evropskog suda za ljudska prava u ovim predmetima, te podsjeća na zakonske odredbe, koje regulišu ovu materiju, kako bi se osiguralo da se lišavanju poslovne sposobnosti pribjegava onda kada je to zaista neophodno i u obimu u kojem je to neophodno.



*Fotografije sa radionice „Aktivnim dijalogom
do dekonstrukcije stereotipa i jednakog pristupa pravdi“*



*Fotografija sa okruglog stola „Pravna zaštita LGBT osoba:
između antidiskriminacionih i krivičnih zakona i prakse“*

Bitno je napomenuti i da je, povodom međunarodnih dana, značajnih za ranjive grupe, VSTV BiH izdalo prigodna saopštenja za javnost, kojima se pridružilo naporima državnih institucija i nevladinog sektora, usmjerenim na osiguranje pristupa pravdi za sve osobe, bez diskriminacije, te istaklo da će

poduzeti adekvatne aktivnosti, sa ciljem pružanja podrške ranjivim grupama u ostvarivanju njihovih prava, pristupu pravosuđu i kontaktu sa sudovima.

U vezi s tim, organizovane su i prigodne radionice, u saradnji sa nevladinim organizacijama, koje se bavi zaštitom i promocijom prava ranjivih grupa.

Tako dvodnevna radionica „Aktivnim dijalogom do dekonstrukcije stereotipa i jednakog pristupa pravdi“, koja je realizirana za nosioce pravosudnih funkcija u saradnji sa Udruženjem „Kali Sara - Romski informativni centar“, svjedoči o naporima na otklanjanju predrasuda i stereotipa prema Romima, sa ciljem stvaranja inkluzivne i pravedne budućnosti.

Učesnici radionice su unaprijedili nivo znanja i razumijevanja mehanizama, koji održavaju sisteme dominacije, stekli bolje razumijevanje stereotipa, te razvili vještine za njihovo dekonstruisanje, kako bi se posvetili procesu izgradnje kapaciteta za ličnu, profesionalnu i institucionalnu transformaciju.

Pored toga, organizovan je i okrugli sto „Pravna zaštita LGBTI osoba: između antidiskriminacionih i krivičnih zakona i prakse“, u saradnji sa Udruženjem Sarajevski otvoreni centar, a sa ciljem predstavljanja uloge bh. pravosuđa u zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba, te uspostavljanja LGBTI senzibiliziranog pravosuđa.

Krivična djela počinjena iz mržnje, pravni i kontekstualni okvir, sudska praksa u zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba, samo su neke od tema o kojim se govorilo tokom okruglog stola kojem su prisustvovali nosioci pravosudnih funkcija, predstavnici ambasada, policije, nadležnih ministarstva i NVO sektora.

Svjesno značaja stalne edukacije i stručnog razvoja za nosioce pravosudnih funkcija, VSTV BiH se postaralo da se u programima edukacije entitetskih CEST-ovima redovno nalaze odgovarajući seminari/radionice, na temu specifičnih aspekata pristupa pravde sa stanovišta pripadnika ranjivih grupa, vještine ispitivanja svjedoka – pripadnika ranjivih grupa i sl.

“

**Kontinuiran rad na unapređenju pristupa pravdi
pripadnika ranjivih grupa.**

”



Unaprijeđenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnosti, kao i transparentnost rada sudova



“ Unaprijediti postojeće komunikacijske prakse u sudovima bio je jedan od primarnih ciljeva segmenta Projekta koji se odnosio na uspostavljanje sistema proaktivne komunikacije.

”

Unaprijediti postojeće komunikacijske prakse u sudovima bio je jedan od primarnih ciljeva segmenta Projekta koji se odnosio na uspostavljanje sistema proaktivne komunikacije. Na ovaj način, direktno bi se utjecalo na jačanje transparentnosti rada sudova i pružila podrška sistemskom unapređenju ove oblasti.

Kao jedan od alata koji će značajno unaprijediti trenutne komunikacijske prakse sudova, ali i u značajnoj mjeri podržati implementaciju Komunikacijske strategije VSTV-a BiH, razvijen je dokument Medijski akcioni plan, koji predstavlja kompilaciju materijala koja sadrži dokumente „Medijski akcioni plan“, „Vodič za kreiranje i upravljanje sadržajima web-stranica“ i „Komunikacija s medijima i korištenje komunikacijskih alata/kontrolna lista“.



Konferencija, zagovaranje intenzivnije primjene Medijskog akcionog plana, održana u Sarajevu

Riječ je o kompilaciji dokumenata koja predstavlja svojevrzne vodiče za unapređenje saradnje i odnosa s medijima, kroz uspostavljanje sistema planske komunikacije, kao i korištenje osnovnih komunikacijskih kanala i alata, što je neophodno u procesu unapređenja ove oblasti.

Riječ o kompilaciji koja predstavlja Aneks Komunikacijske strategije VSTV-a BiH, što na jedan način primjenu čini obavezujućom, a samim tim osigurava unificiran pristup komunikacijskim procesima od strane svih sudova u BiH.

Na ovaj način ostvaren je napredak u komunikaciji sudova s medijima i veća motiviranost na proaktivniji pristup komunikacijskim procesima.

Dokument je predstavljen i na korištenje ustupljen svim sudovima u BiH, a određeni rezultati u komunikacijskim praksama, vidljivi su kod određenog broja sudova.

Dokument je kao značajan korak u svrhu unapređenja transparentnosti pravosuđa, naveden i u nalazima preporukama OSCE-a: Praćenje postupaka u predmetima organizovanog kriminala i korupcije u Bosni i Hercegovini za izvještajni period juli 2021. - juni 2023. godine. Medijski akcioni plan opisuje se kao dokument u kojem su definisani ciljevi i aktivnosti koji bi trebali dovesti do značajnog napretka, pod uslovom da budu dosljedno provođeni.

U toku 2023. godine kontinuirano je vršen i monitoring primjene dokumenta u pravosudnim institucijama od strane VSTV-a BiH i SNCA, koji je pokazao da postoji određeni napredak, ali da još uvijek nije na željenom nivou.

Cilj kreiranja spomenutih dokumenta i usklađivanja s Komunikacijskom strategijom VSTV-a BiH, koja predstavlja svojevrsnu „kišobran strategiju“ za cijelo pravosuđe, jeste osigurati strateški pristup procesu komuniciranja, kao jedinom načinu koji može donijeti stvarne promjene i jačati transparentnost rada sudova, što je i jedan od strateških ciljeva Sekretarijata VSTV-a BiH.

Izradi dokumenta prethodio je niz sastanaka sa medijskim djelatnicima, kao i intenzivan rad sa ciljnim pilot-sudovima u svrhu prikupljanja informacija o stvarnim potrebama i realnim mogućnostima za unapređenje komunikacijskih praksi, kao i jačanju transparentnosti.

Tako su u novembru 2021. godine organizovani Dani otvorenih vrata za medije u Općinskom sudu u Tuzli, Osnovnom sudu u Bijeljini i Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH, kao i okrugli stolovi sa predstavnicima medija.

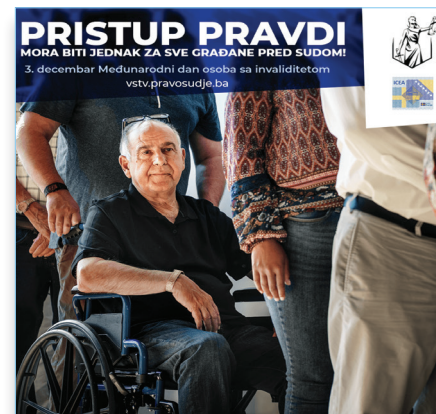


“Započeto sveobuhvatno uspostavljanje sistema proaktivne komunikacije u sudovima u BiH.”

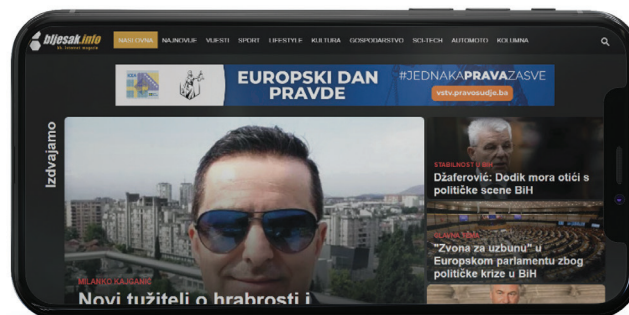
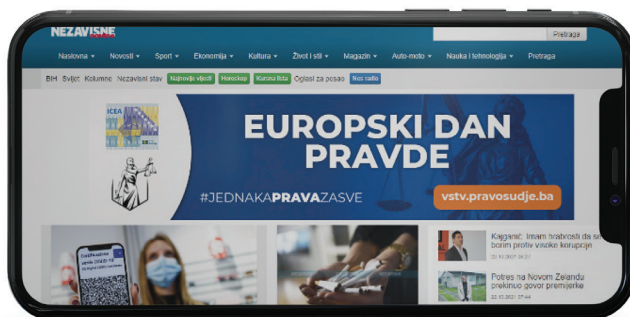


Vidljivost rezultata

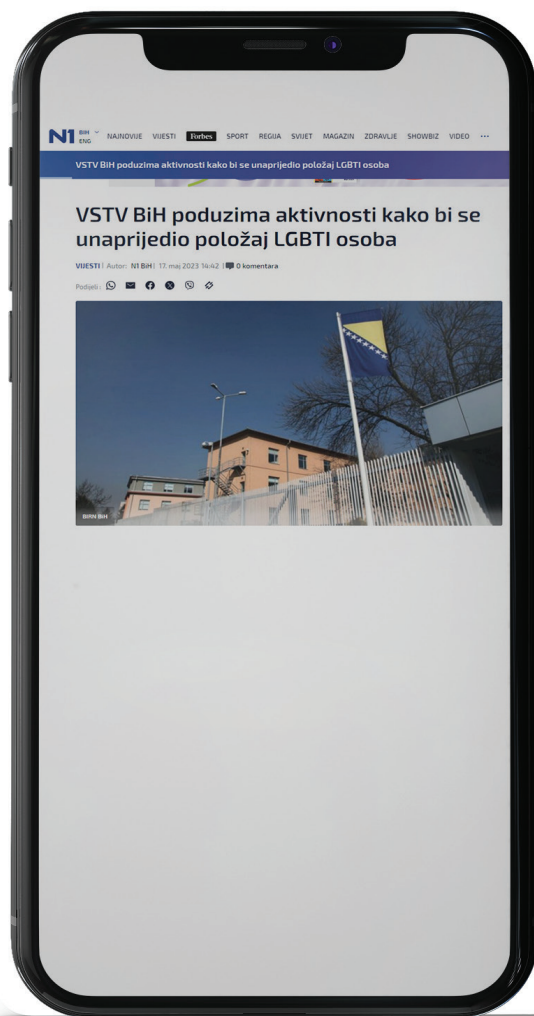
“ Tokom realizacije Projekta realizovane su informativne i promotivne kampanje, s ciljem informisanja javnosti, kako o provedenim aktivnostima, tako i u cilju podizanja svijesti o određenim problematikama. ”



Kampanja obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i promocija jednakosti



Obilježavanje Evropskog dana pravde







Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina



DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

www.domstol.se



Kronofogden

www.kronofogden.se